

STOCKHOLMS KATOLSKA STIFT
DIOECESIS HOLMIENSIS

RESPONS PÅ DOKUMENTET "A SYNODAL CHURCH IN MISSION" AV STOCKHOLMS KATOLSKA STIFT 2024

For a synodal Church
communion | participation | mission

STOCKHOLMS KATOLSKA STIFT
DIOECESIS HOLMIENSIS

Bakgrund:

I slutet av biskopssynoden som hölls i oktober 2023 publicerades en sammanfattande rapport där man hade samlat de viktigaste ämnena som framkom i dialogen, bönerna och diskussionerna under synoden.

Rapporten består av 20 reflektioner och frågor som man önskade att biskopskonferenserna och stiftet runt om i världen skulle arbeta vidare med och utveckla. Stiftet skulle hantera kapitel 8-12, 16 samt 18 genom att involvera personer som har olika erfarenheter, färdigheter och gåvor och vars synpunkter hjälper oss att växa som en synodal kyrka. Man ville också gärna ha perspektiv från experter inom teologi, kyrkorätt eller andra vetenskapliga områden.

I Stockholms katolska stift har arbetsgruppen för den synodala processen tillsammans med generalvikarie p Pascal René Lung OP valt ut en fördjupningsgrupp vars synpunkter ligger till grund för stiftets respons. Medlemmarna i gruppen är valda utifrån sin specifika kompetens och erfarenhet.

Den övergripande frågan har varit: ***HUR kan vi ta ett ännu större gemensamt ansvar som samtidigt tar hänsyn till, och anpassas efter, olika roller, kallelser, erfarenheter och kompetenser hos medlemmarna i vårt stift? Vilka strukturer och urskiljningsprocesser gör det möjligt att identifiera, forma och stärka medansvar?***

Utöver huvudfrågan har medlemmarna i fördjupningsgruppen tittat på följande och självständigt reflekterat över ett kapitel var:

- Kap 8. *Church is Mission*
- Kap 9. *Women in the Life and Mission of the Church*
- Kap 10. *Consecrated Life and Lay Associations and Movements: A Charismatic Sign*
- Kap 11. *Deacons and Priests in a Synodal Church*
- Kap 12. *The Bishop in Ecclesial Communion*
- Kap 16. *Towards a listening and Accompanying Church*
- Kap 18. *Structures for Participation*

Arbetsgruppen för den synodala processen har sammanfattat responsen som respektive medlem i fördjupningsgruppen har bidragit med. Eftersom uppgiften har varit att involvera personer som har olika erfarenheter, färdigheter och perspektiv har arbetsgruppen inte lagt in några egna värderingar och åsikter utan förmedlar de svar som har kommit in.

STOCKHOLMS KATOLSKA STIFT
DIOECESIS HOLMIENSIS

Kapitel 8: Church is Mission - Kyrkan som mission

Mission är en del av kyrkans väsen. Kyrkans existens och grunduppdrag är resultatet av Andens sändning till henne och Jesu egna ord till henne, att hon skall gå ut med det glada budskapet om honom.

På det lokala planet förverkligas sändningen i och genom de enskilda katolska församlingarna. Där, i deras liv och arbete finns den andliga mylla där människor kan möta Jesus Kristus, och växa upp i tron, förenade med honom, främst i eukaristin. Ifrån den lokala församlingen går evangeliet ut, framförallt till dess omgivande närmiljö. Inget kristet liv kan levas ut fullt, om det inte också aktivt lever och medverkar i församlingens gemenskap och tar dess missionsuppdrag på allvar.

Om de lokala församlingarna, under biskopens och prästernas ledning, skall bära god frukt bör de **långsiktigt utveckla en kultur av evangelisation.** Detta kan bäst växa fram genom **en evangelisation byggd på vänskap.** Vänskapen möjliggör att man på ett personligt och kärleksfullt sätt kan nå ut till människor utanför kyrkan. Människor idag är andligt hungriga och mer intresserade än vad vi anar. Vi får inte anta att de automatiskt är avvisande eller fientliga.

Lekmännens mandat och uppgift i förverkligandet av kallelsen att vittna om Kristus för sin omvärld är omistlig. Såsom prästens ämbete aldrig kan ersättas i församlingens liv, så kan inte heller lekmännen dignitet och mandat ersättas. Både präst och lekman hör organiskt och strukturellt samman i församlingens liv och gemensamma kallelse. Tillsammans kan de konkret utveckla ett levande och växande evangelisationsarbete.

Lekmännen har den unika uppgiften att som vittnen nå ut till alla olika områden av det mänskliga livet. De kan vara **vardagsvittnen** och personligt engagerade i såväl enskilda människors liv, som i det sociala och politiska liv som pågår runt omkring dem. Där kan vi frimodigt dela vår tro i liv och handling och avge vårt vittnesbörd om Kristus.

Att stärka och utrusta lekmän i det mandat Jesus Kristus gett dem, hans lärjungar och vittnen, är därför något av det viktigaste som präster och lekmän tillsammans kan göra. Det behöver ges en stor prioritet och ett kontinuerligt stöd åt lekmännens olika initiativ. Ett **lokalt evangelisationsråd** som specifikt, kontinuerligt och på ett konkret sätt utvecklar evangelisationen i församlingen kunde vara en stor tillgång. Genom detta kan fördjupning i den katolska tron, ökad kunskap i Bibeln och en god erfarenhet av att förmedla Evangeliet uppmuntras.

Det är viktigt att stimulera lekfolket till att skapa goda miljöer. Detta sker både genom att stärka deras katolska identitet samt att uppmuntra till viktiga möten med människor utanför kyrkan. Att umgås med och att bli en vän till någon underlättar en dialog. Det blir då mer naturligt att svara på frågor och att kunna leva ut sitt liv i en miljö där icke troende både kan se, fråga, och söka sig fram till tron. Detta är ett måste i en sekulariserad värld som ibland cyniskt avvisar kyrkan, men som ändå attraheras av existentiell autenticitet, äkthet.

Här ligger kyrkans stora kallelse, dess största utmaning och mest tillfredställande uppgift - att i vår tid hjälpa människor att personligen möta Kristus, att bli förankrade i katolsk tro och utveckla en levande gemenskap i Kristus och hans kyrka. Detta är, som helgonen säger; "att vinna själar för Guds rike."

STOCKHOLMS KATOLSKA STIFT
DIOECESIS HOLMIENSIS

Kapitel 9: Women in the Life and Mission of the Church - Kvinnor i kyrkans liv och uppdrag

Det är symptomatiskt att dokumentet har ett specifikt kapitel om kvinnor, men inte något om män – just detta gör ju kvinnor till en ”issue” och bidrar till objektifiering. **Vi efterlyser reflektioner över mäns specifika bidrag.**

Gud kommer till världen genom graviditet och födelse. Maria är närvarande i templet när den unge Jesus för första gången framträder som Guds son. Det är kvinnorna som först vittnar om uppståndelsen. Därför är det också **anmärkningsvärt att det finns ett motstånd mot kyrkans kvinnlighet**, att det finns krafter i kyrkan som vill ha en ”manligare” kyrka. Kyrkans ansikte är kvinnans, moderns. På pingstdagen var Maria med lärjungarna, men redan vid bebådelsen tog hon emot helig Ande. **Även kvinnor är mottagare av Anden.**

Medansvaret är också en utmaning till kyrkan: om vi tar komplementaritetstanken på allvar behövs både **män och kvinnor på alla nivåer i kyrkan**. Därför är det viktigt att säkerställa att det finns såväl manliga som kvinnliga kandidater till **församlingarnas pastoralkråd**, och man kan också överväga att adjungera abbedissa eller annan ordenssyster till **prästrådet**.

Präster behöver hjälp att delegera inte bara uppgifter utan också ansvar och mandat. Både präster, gudsvigda och lekfolk behöver **lära sig att dela på detta ansvar** och lita på varandras kompetens och gåvor.

Den sexuella ojämlikheten är fortfarande påtaglig inom kyrkan. Våld i nära relationer tas inte på fullt allvar och kvinnan förutsätts ta större ansvar för den äktenskapliga relationen än mannen. **Kyrkan har ett stort ansvar för att förmedla att kallet till kyskhet och trohet gäller lika för båda könen.** En reflektion här är att Maria blev havande utanför äktenskapet, och togs emot helt och fullt av Josef. Ändå har kyrkan i dag svårt att vara barmhärtig mot kvinnor som blivit havande utanför äktenskapet. För att kyrkan helt och fullt ska vara en trygg plats behöver hon se på kvinnor med samma blick och värdering som hon ser på män, och även **döma män och kvinnor efter samma måttstock**.

I många helgonberättelser går det att se att komplementariteten gäller inte bara mellan personer utan även inom personen: **kvinnliga helgon har odlat ”manliga” egenskaper, och manliga helgon har odlat ”kvinnliga”**. Vi är alla kallade att öva det vi är mindre bra på för att bli mer hela som människor, och att ha såväl manliga som kvinnliga helgon som förebilder.

Kvinnligt diakonat finns redan i katolsk tradition, om än inte i latinsk rit. Man kan tänka sig att den formen av **kvinnligt diakonat kunde spridas**, men även att de **kvinnliga diakonernas roll kunde utvidgas**. Specifikt ser vi ett behov av större möjligheter, särskilt för kvinnor som utsatts för övergrepp eller av andra skäl har svårigheter att söka själavård och bikt hos män, att ge till exempel **ordenssyster möjlighet att förmedla botens sakrament**, eller för präster att ge avlösning för synder som bekänts för en kvinnlig själavårdare, utan att den biktande behöver upprepa sig inför prästen.

Kvinnor som domare och i andra roller i hela kanoniska processer är viktigt, inte minst i frågor som rör äktenskap eller övergrepp.

STOCKHOLMS KATOLSKA STIFT
DIOECESIS HOLMIENSIS

Kapitel 10: Consecrated Life and Lay Associations and Movements: A Charismatic Sign

Andra Vatikankonciliet dokument har följts av många reflektioner om hur vi skall fördjupa och förverkliga innehållet i dem. Men reflektioner blir fruktlösa om de inte får några praktiska konsekvenser. **"Djupare medvetenhet om att vi är bröder och systrar i Kristus" återspeglas inte i praktiken.**

Även inom katolska kyrkan är fokus mera på egen teologisk/spirituell inriktning än på gemenskap och delaktighet. Bristen på uppvaknande kan inte enkelt skyllas på andlig lättja eller tidsandan, utan på att det saknas program och drivkraft hos kyrkans prästerskap att förvalta sitt uppdrag att vägleda och entusiasmera katolikerna till ett mottagande av evangeliets fullhet innefattande det nya livet i Anden och de andliga nådegåvorna (Jfr Lumen Gentium 12).

Andens fulla liv - det som brukar kallas "Dopet i den helige Ande" har inte uppfunnits av pingstvännen utan tillhör den kristna initiationen så som omvittnas av Nya Testamentet och urkyrkans lärare. Alla fyra evangelierna presenterar Jesus som den som "döper med helig Ande". När Andens gåvor eftersträvas och prövas ger det de kristtrogna kraft att skapa den gemenskap som kyrkan är menad att vara och att förkunna kyrkans budskap om kärlek, rättvisa och fred för världen. **Detta liv i den helige Ande är därför inte en spiritualitet bland många, det är helt enkelt kyrkans spiritualitet.**

Ordenslivet och nya andliga rörelser bidrar till att betona omvändelse och att låta sig ledas av Anden, vilket har burit frukt på många vis men varför sker inte mer? **Varför framstår kyrkan som splittrad med sin blomstring bakom sig istället för att vara en institution som förmår genomsyra världen med evangeliets ljus och kraft?**

Troskongregationens dokument, *Iuvenescit Ecclesia* (2016) riktades till biskoparna som underlag för deras kontakt med de nya andliga rörelserna. **Biskoparna behöver, utan att överidealisera, bli medvetna om rörelsernas betydelse och ta ett större ansvar för vägledning och ta in dem i den övergripande strategin för kyrkans evangelisation.** Rörelserna å sin sida måste undgå frestelsen att tänka att just deras speciella program representerar framtidens kyrka, utan öppna sig för gemenskap och delaktighet med hela kyrkan. Också nya rörelser kan stagnera och förlora sin livskraft, maktmissbruk och övergrepp förekommer också där och måste hanteras.

I stiftet borde man skapa fora där representanter för ordnar, kyrkliga rörelser och kommuniteter ingår, både på stiftsnivå och lokalt, för att lära känna varandras liv och verk. Det kan bygga relationer och öka det strategiska samarbetet kring det gemensamma evangeliserande uppdraget.

Sakrament och dogmatik är viktigt, men förlorar sin livskraft om inte också Evangeliets fullhet med Andens fulla liv blir mottaget och levande i varje person. **Medvetenheten om förhållandet mellan kyrkans hierarkiska/sakramentala och karismatiska dimension behöver stärkas så att mer fokus kan riktas mot det fulla livet i Anden och nådegåvorna i utbildning både för präster och lekmän.** Inte minst i konfirmandundervisningen borde detta ske och erbjudande av program, typ Liv i Anden-seminarier, erbjudas. Som kristna står vi i gapet mellan himmel och jord, vi är fyllda av helig Ande, men samtidigt hungrande efter mer av Andens fullhet. Men finns ingen andlig hunger finns heller ingen drivkraft till förnyelse.

STOCKHOLMS KATOLSKA STIFT
DIOECESIS HOLMIENSIS

Kap 11: Deacons and Priests in a Synodal Church - Diakoner och präster i en synodal kyrka

Då klerikalismen utan tvekan utgör ett "hinder för tjänst och mission" i kyrkan måste man främja ett sunt och positivt alternativ: **professionalism**. För det krävs ett gott andligt ledarskap och en öppenhet för att låta de troende utveckla en egen plats i gemenskapen. **Prästen får inte vara rädd för att göra det han är vigd** till att göra och han bör utbildas för att göra det väl. Samtidigt behöver han **uppmuntra lekmännen att utöva sina kunskaper** på områden där de har expertis. För att hjälpa nya präster med det bör det finnas **strukturer på församlingsnivå**. Det kan vara nödvändigt för stiftet att stödja små församlingar i detta.

Det är karakteristiskt för en synodal kyrka att kontinuerligt urskilja de olika aspekterna av celibatet och hur det tjänar Guds folk. **När man reflekterar över celibatets roll i den västerländska kyrkan är det viktigt att beakta erfarenheterna från den österländska kristendomen.**

Det kan finnas ett behov av att vägleda kyrkan i **hur man integrerar diakonens tre uppgifter med varandra**: Liturgi, Förkunnelse och Barmhärtighet. Det är lätt att överbetona en av uppgifterna, men det är ju alla tre tillsammans som är kärnan i diakonens tjänst och delarna utgör en enhet. **Det behövs en utvärdering som kan ge en djupare förståelse för mångfalden i diakonens tjänst.**

För att fullt ut förverkliga det permanenta diakonatets unika status krävs en förnyad teologisk förståelse av hela vinningens sakrament. En bättre förståelse av diakonens kallelse innebär en djupare förståelse av prästens roll. Kanske kan man finna inspiration i den tidiga kyrkan såväl som i den österländska gällande hur diakonens roll i kyrkan kan praktiseras i den moderna västvärlden? Ett förslag är **längre perioder som diakon för framtida präster**. Ett annat är att **äldre gifta diakoner**, i de fall det behövs för de troendes bästa, **kan vigas till präster**. Sådant skulle kunna hjälpa till att utveckla diakonens specifika roll och samtidigt betona enheten i kallelsen till vigd tjänst.

Enheten i det vigda ämbetet kan ytterligare begrundas vid en granskning av *Ratio fundamentalis*. Hur kan formationen av permanenta diakoner och formationen av präster samverka och berika varandra? En bra sak vore **delvis gemensamma studier och sessioner för diakonerna**, i de fall det är möjligt, vid prästseminarierna. **Kandidaterna till det permanenta diakonatet kan ge en koppling till världen som kanske saknas i seminariet, medan seminariet skulle kunna tjäna som ett andligt hem och en böneskola för framtida permanenta diakoner.** Broderskap mellan framtida präster och framtida diakoner kan vara en god grund för samarbete mellan vigda tjänare i det pastorala livet. Utan att ge upp för mycket av det traditionella filosofiska och teologiska innehållet i prästutbildningen behöver man **ge mer utrymme för och främja den mångfald av praktiska färdigheter som behövs i församlingarna idag.**

Öppenhet och möjlighet att utkräva ansvar är avgörande för att säkerställa kyrkans trovärdighet i dagens värld. Men i en synodal kyrka får detta inte enbart innebära en kontroll "uppifrån", utan även en kultur "nedifrån". Det är lika nödvändigt att det finns stödfunktioner för präster, diakoner och lekmän på stifts- och församlingsnivå för att hjälpa dem att utföra sina uppgifter väl och för att säkerställa en hälsosam psykosocial arbetsmiljö.

Frågan om återinsättning av präster måste hanteras från fall till fall, men att det också finns behov av **tydliga riktlinjer** som ska hjälpa biskoparna att urskilja det som är rätt i det specifika fallet. Det är viktigt att även lyssna uppmärksamt på lekfolket.

STOCKHOLMS KATOLSKA STIFT
DIOECESIS HOLMIENSIS

Kapitel 12: The Bishop in Ecclesial Communion

Stiftsbiskopen och ekonomirådet – ett medansvar i praktiken

Stockholms katolska stift utgör civilt ett s.k. *registrerat trossamfund* vid namn *Romersk-katolska kyrkan*. För att kunna bli registrerat som trossamfund enligt svensk civil rätt måste trossamfundet ha en *styrelse* och det utgörs av ekonomirådet. Ledamöterna i ekonomirådet utses av stiftets biskop tillsammans med stiftsrådet. För att ett beslut av ekonomirådet ska gälla krävs enligt de civila stadgarna att biskopen biträder beslutet.

Enligt svensk civil rätt är varje enskild ledamot i en styrelse ansvarig för förvaltningen av organisationens medel och för att organisationen följer gällande civila lagar och föreskrifter. **Var och en av lekmännen i stiftets ekonomiråd har samma ansvar som stiftets biskop.**

Även församlingarna i stiftet är registrerade trossamfund och lyder under samma civila regelverk som stiftet, med krav på en styrelse. **Det är församlingens ekonomiråd som utgör den civila styrelsen och ledamöterna i den väljs av församlingen.**

Biskopen fastställde nyligen en ny *församlingsordning*, dvs. civila stadgar tillika partikulärrätt för församlingarna. Biskopen har där ytterligare **lyft fram och betonat de enskilda ekonomirådsledamöternas ansvar för förvaltningen av församlingens fastigheter och ekonomi**. Biskopen har också stärkt ekonomirådets bestämmanderätt när det gäller frågor som påverkar församlingens ekonomi.

Detta starka ekonomiska och juridiska lekmanansvar för stiftets och församlingarnas angelägenheter härrör ursprungligen från den svenska föreningsrättsliga traditionen som också återspeglas i den civila lagstiftningen. Det har inte alltid varit lätt att harmonisera den kanoniska lagen med svensk lagstiftning och föreningstradition men vi anser att det nu fungerar väl och bidrar till att säkerställa en hög kvalitet kring förvaltningen av stiftets och församlingarnas fastigheter och ekonomi.

Stiftsbiskopen och arbetet mot övergrepp – biskopen har det yttersta ansvaret

Stiftet har sedan 20 år tillbaka en *Beredskapsplan mot sexuella övergrepp på barn och ungdomar* som reglerar arbetet med att förebygga och hantera frågor om övergrepp. Det är generalvikarien som tar emot anmälningar om övergrepp och han måste omedelbart agera vid anklagelser eller misstankar om övergrepp. Generalvikarien leder utredningarna och informerar löpande biskopen som fattar de avgörande besluten.

I stiftet finns också en *Arbetsgrupp för frågor om sexuella övergrepp*. Arbetsgruppen består av generalvikarien (ordförande), barnskyddsombudet, biskopsvikarien för präster och diakoner, biskopsvikarien för kyrkorättsliga frågor samt lekmän med särskild sakkunskap inom psykologi, juridik och kommunikation. Generalvikarien och barnskyddsombudet informerar arbetsgruppen om de utredningar som pågår. Arbetsgruppen kan lämna rekommendationer till biskopen om att fatta ett visst beslut i en pågående utredning.

Beredskapsplanens förfaranderegler avlastar alltså stiftets biskop när det gäller själva utredningsarbetet samtidigt som biskopens beslutanderätt kvarstår och så anser vi att det även i fortsättningen bör fungera.

STOCKHOLMS KATOLSKA STIFT
DIOECESIS HOLMIENSIS

Kapitel 16: Towards a listening and Accompanying Church - Mot en lyssnande och medföljande kyrka.

Som kristna är vi kallade att älska och leva Caritas, att gå kärlekens väg för Gud och vår nästa. Lyssnandet och medföljandet blir frukten av det sättet att leva. **Kallelsen till att tjäna sin nästa är varje kristen persons kallelse.** Kallelsen att lyssna och vara medvandrare till våra nästa är en kallelse som vi alla har fått. **Att leva ut denna kallelse i våra gemenskaper är avgörande för vår överlevnad och för allas vår frälsning.** Det är vår plikt att omfamna denna dygd om vi vill att vår gemenskap ska blomstra.

Kärlek i handling – att leva Caritas som ett verktyg för kärlek

Att formalisera en tjänst för lyssnande och medföljande ska inte stå i centrum. Som en troende gemenskap är vi kallade att gå tillsammans och följa med varandra. Vi är alla kallade att lyssna villkorslöst. Kyrkan bör vara en plats där vi lyssnar och följer med människor mot Kristus. Vi måste erkänna att detta är allas vår kallelse och vi bör inte försöka göra det så komplicerat. Caritas hjälper till att ge struktur åt välgörenhetsarbetet inom våra gemenskaper. Genom att integrera ungdomsorganisationer som är aktiva i stiftet i Caritas kan vi blåsa nytt liv i kallelsen och förverkligandet av den lyssnande och medföljande gemensamma vandringen.

Det blir en kristologisk övning som vi måste omfamna och där vi måste förlita oss på den helige Ande och kyrkans vishet och erfarenhet. Kärlekens dygd måste flöda utifrån Guds nåd och de troendes genomlevda erfarenheter. För det ändamålet bör de befintliga strukturerna inom kyrkan fokusera om och möjliggöra en kontinuerlig formation av våra hjärtan, så att de kan leva ut kallelsen till utgivande, medmänsklig kärlek. **Kyrkans strukturer bör erbjuda möjligheter till möten där den utgivande medmänskliga kärleken kan verka i praktiken.**

STOCKHOLMS KATOLSKA STIFT
DIOECESIS HOLMIENSIS

Kapitel 18: Structures for Participation - Strukturer för delaktighet

I egenskap av döpta har vi alla del av Kristus, hans gåvor, Ordet, sakramenten, det heliga. Det är den första och grundläggande delaktigheten alla har gemensamt – oavsett om de är lekmän eller präster. **Alla troendes första uppdrag består i att aktivera denna delaktighet, dvs. att ta emot Guds gåvor.**

Genom dopet har alla fått del av Kristi prästerliga, profetiska och kungliga ämbete. Det innebär att **alla har del i kyrkans sändning.**

Denna sändning syftar på att **förvandla världen; den ska bli mer kristuslik.**

- Det prästerliga uppdraget består i att leva ett heligt liv genom bön och mottagande av Guds gåvor.
- Det profetiska uppdraget består i att i ord och handling vittnar för Kristi budskap och kyrkans lära. Vittnesbörd med sitt liv.
- Det kungliga uppdraget består i att styra sig själv och att medverka i kyrkans ledning genom rådpläging och beslutsfattande.

Församlingen har, ett av medlemmarna framröstat, pastoral- och ekonomiråd som tillsammans med kyrkoherden bär det pastorala och ekonomiska ansvaret för församlingen; rådet återspeglar bredden i församlingen.

Kyrkan är uppbyggd hierarkiskt. Kyrkoherden har det sista ordet i församlingen. **Hur kan man få ihop det synodala med den hierarkiska principen? Vore det idé att skilja det pastorala och det ekonomiska ansvaret åt?**

Det finns vissa saker som inte förhandlingsbara: den katolska trons och morallärens centrala innehåll, kyrkans grundstruktur som en episkopalt byggd organisation med påven i spetsen.

Oaktat det är frågan **hur vi kan väva in gemenskapskulturen, som synodaliteten efterlyser, i strukturerna?** Det har också att göra med trovärdighet i missionen.

För att åstadkomma en större delaktighet behövs andlig urskiljning i gemenskap på kyrkans olika plan.